

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/53/2016
Identifikačné číslo spisu:	1212200175
Dátum vydania rozhodnutia:	19.01.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1212200175.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne F. Q., bývajúcej v H., zastúpenej Mgr. Petrom Arendackým, advokátom so sídlom v Bratislave, Železničiarska 13, proti žalovanému N. Q., bývajúcemu v C. o vrátenie daru, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 58C/3/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. marca 2015 sp. zn. 9Co/400/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. februára 2013 č. k. 58C/3/2012-239 zamietol žalobu, ktorou sa pôvodná žalobkyňa Helena Ruppová domáhala vrátenia daru - dvojizbového bytu, spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a zariadeniach domu a pozemku. Súd prvej inštancie tak rozhodol majúc za to, že vykonaným dokazovaním nebolo preukázané také správanie žalovaného k žalobkyni, ktoré by bolo v hrubom rozpore s dobrými mravmi, ako to vyžaduje ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka pre právne účinné domáhanie sa vrátenia daru. V dôvodoch svojho rozhodnutia tiež uviedol, že ak by aj bol prejav darkyne, ktorým sa domáhala vrátenia daru, platný a dôvodný, žalobou požadované rozhodnutie súdu (žalovaný je povinný vrátiť dar) by nebolo naostatok ani vykonateľné, pretože by nemohlo byť podkladom pre zápis vlastníckeho práva žalobkyne do katastra nehnuteľností; tým by mohla byť len žaloba o určenie vlastníckeho práva žalobkyne.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“), na odvolanie pôvodnej žalobkyne Heleny Ruppovej, ktorá ale v priebehu odvolacieho konania zomrela, rozsudkom z 19. marca 2015 sp. zn. 9Co/400/2013 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd po doplnení dokazovania (oboznámením sa so spisom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 49D 478/2013 a aktuálnym čiastočným LV č. XXXX) mal za to, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, z ktorého

vyvodil správne právne závery a tie aj primerane vysvetlil. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Mal za to, že dôvody odvolania neboli spôsobilé spochybniť správnosť právnych záverov uvedených v napadnutom rozhodnutí. Dodal, že v konaní súdu prvej inštancie sa nevyskytli ani vady, ktoré by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia. Žalobkyňou tvrdená zaujatosť na súde prvej inštancie rozhodujúcej sudkyne zostalo len v rovine ničím nepodložených tvrdení. V odôvodnení svojho rozsudku tiež uviedol, že tu nebol dôvod na pripustenie žalobkyňou navrhovanej zmeny žaloby, pretože doterajšie konanie by nemohlo byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe. Okrem toho, zmena žaloby žiadnym spôsobom nereagovala na skutočnosť, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu vlastníčkou spornej nehnuteľnosti už bola Petra Kochanová, dcéra žalovaného.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala nová žalobkyňa, dcéra pôvodnej žalobkyne, Livia Roth dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť a dôvodnosť dovolania vyvodzovala z toho, že postupom odvolacieho súdu, ktorý nepripustil zmenu pôvodného žalobného petitu a „ignoroval“ jej následný procesný úkon, ktorým vzala pôvodnú žalobu späť, jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Prípustnosť a dôvodnosť dovolania vyvodzovala aj z tvrdenia, že súd prvej inštancie konal s pôvodnou žalobkyňou Helenou Ruppovou, ktorá ale nemala procesnú spôsobilosť.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákon č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Zohľadňujúc vzájomnú súvzťažnosť ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok dovolaní podaných do 30. júna 2016, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní, sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (viď tiež závery prijaté v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 36/1995).

7. Dovolanie podané do 30. júna 2016, v prípade ktorého podľa vtedy platnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napr. pre nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania uvedenej v § 241 ods. 1 veta druhá zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, účinný do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“)] ani pre odmietnutie dovolania (napr. z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ OSP) vyvolalo procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy bol daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03). Podľa dovolacieho súdu v danej sporovej veci ide o ostatne uvedenú procesnú situáciu.

8. Na odôvodnenie tohto svojho záveru dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 CSP stručne uvádza, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho

stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie mal v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Išlo o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým bolo možné - iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľoval konštatovaním, že dovolanie nebolo „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nebol treťou inštanciou, v ktorej bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012).

10. Z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť nevyhnutne v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. Vo všeobecnosti pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát vyslovil nezlučiteľnosť mimoriadneho opravného prostriedku s princípom právnej istoty, a konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo (len) z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci (porovnaj Roseltrans proti Rusku, rozsudok z roku 2005). Vo veci Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010) ESLP zdôraznil, že v záujme právnej istoty zahrnutej v čl. 6 Dohovoru by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať „nedotknuté“. K ich zrušeniu by preto malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných, hrubých a podstatných väd. Podľa názoru ESLP v žiadnom prípade však za takú vadu nemožno označiť skutočnosť, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory [viď napríklad Sutyazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009) alebo Bulgakova proti Rusku (rozsudok z roku 2007)]. Princíp právnej istoty tu môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009).

11. Pri uplatnení tézy, vyplývajúcej z rozhodnutí ESLP, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce res iudicata „majú zostať nedotknuté“, treba prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadiť ako na výnimky z tejto zásady. Aj Občiansky súdny poriadok takto upravoval podmienky prípustnosti dovolania a prípady, v ktorých bolo možné právoplatné rozhodnutie napadnúť dovolaním, považoval len za výnimku zo zásady jeho záväznosti a nezmeniteľnosti. Právnu úpravu, ktorá stanovovala podmienky, za ktorých sa mohla táto výnimka uplatniť, nebolo možné v žiadnom prípade vykladať rozširujúco; namiesto bol tu skôr reštriktívny výklad.

12. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 OSP). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 OSP a proti uzneseniu § 239 OSP. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP.

13. V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, dovolanie ale nesmeruje proti rozsudku so znakmi rozsudku, proti ktorému bolo dovolanie prípustné podľa § 238 OSP.

14. Dovolanie žalobkyne by vzhľadom na vyššie uvedené vyvolalo ňou sledovaný procesný účinok iba vtedy, ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ OSP.

15. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/, b/, d/ e/ a g/ OSP nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

16. V dovolaní tvrdí, že jej bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP.

Robí tak ale neopodstatnene.

17. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 OSP mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 OSP), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 OSP), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 OSP), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 OSP), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 OSP)]. Dovolací súd vadu konania spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom v zmysle vyššie uvedeného nezistil.

18. Nemožno prisvedčiť dovolacej námietke žalobkyne, že odvolací súd jej odňal možnosť konať pred súdom tým, že nepripustil ňou navrhovanú zmenu žaloby. Treba totiž mať na zreteli, že zmena žaloby nesmie byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. To, či dôsledky určitého procesného postupu alebo úkonu sú v súlade s touto zásadou, posudzuje súd. Ustanovenie § 95 ods. 1 OSP dával preto žalobcovi možnosť zmeniť žalobu (len) so súhlasom súdu; súd zmenu žaloby nepripustil (tiež) vtedy, ak výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe (vid' § 95 ods. 2 OSP). V prípade nepripustenia zmeny žaloby pokračoval súd v konaní o pôvodnej žalobe, pričom žalobca mohol uplatniť svoj nárok v novom konaní. Osobitne treba zdôrazniť, že úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom požadovanou zmenou žaloby, (ne)môžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súviselo s predbežným hodnotením dôkazov a výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu; preto táto úvaha patrila len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Pokiaľ bol ním súd prvého stupňa, žalobca nebol oprávnený napadnúť odvolaním správnosť tejto jeho úvahy, lebo odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena žaloby, nebolo prípustné (vid' § 202 ods. 3 písm. f/ OSP). Ani dovolací súd, posudzujúci prípustnosť dovolania z hľadiska možnosti výskytu procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP preto, nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu (pozri uznesenie Najvyššieho súdu slovenskej republiky 12. júna 2007 sp. zn. 3Cdo/94/2007).

19. Žalobkyňa tiež namieta, že odvolací súd „ignoroval“ jej procesný úkon, ktorým, po tom, ako odvolací súd vyhlásil uznesenie, ktorým nepripustil zmenu žaloby, vzala žalobu späť. Uvedené však žiadnym spôsobom žalobkyňa nepreukázala a takéto tvrdenie z obsahu zápisnice ani nevyplyva (č.l. 288 až 290 spisu). Zápisnica o pojednávaní je verejnou listinou a pokiaľ strana tvrdí opak údajov, ako sú v nej uvedené, je povinná svoje tvrdenie preukázať. Naostatok, Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 3Cdo/26/2006 už ustálil, že za vadu konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP nemožno považovať skutočnosť, že zápisnica o pojednávaní nezachytáva skutočný (procesne bezvadný) priebeh pojednávania.

20. Námietka žalobkyne, že pôvodná žalobkyňa nebola procesne spôsobilá a súd napriek tomu s ňou a jej právnym zástupcom konal a rozhodol bez toho, aby prerušil konanie do právoplatného skončenia konania Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 59 Ps 4/2012, teda námietka majúca svoj základ v ustanovení § 237 ods. 1 písm. c/ OSP, je zjavne nedôvodná. Účastník konania strácal procesnú spôsobilosť a schopnosť samostatne konať pred súdom až v dôsledku právoplatného rozsudku súdu o zbavení (obmedzení) spôsobilosti na právne úkony (dovolací súd k tomu naostatok poznamenáva, že nová právna úprava civilného mimosporového konania, účinná od 1. júla 2016, vylučuje zo svojej úpravy pozbavenie spôsobilosti na právne úkony práve pre jeho rozpor s ľudskoprávnymi štandardami).

21. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodíť z ustanovenia § 238 OSP ani z ustanovenia § 237 ods. 1 OSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

22. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods.

3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.